

עלים

עליון קבוץ סעד

כ"ה בתמוז התשפ"ג | פרשת מטות-מסעי | 14.07.23 | גליון מס' 3303

אות התאול

...צאִינה וראִינה

בנות ציון, וראיתן

את צער העולם השרוי בלא נס,

את צער העולם, לקוֹי נשמתו:

התמוז הבהיר, התמוז הן מת.

(סיום שירו של *ע. טערניחובסקי*)

שיעור פרשת שבוע - שרא בר און

ימי החול		שבת פרשת מטות-מסעי	
04:52-04:49	זמן תפילין / טלית	19:28	הדלקת נרות
06:00	שחרית א'	19:35	14:00 מנחה
06:45	שחרית ב' (בביה"כ)		
08:30	שחרית ג' (בביה"כ)	06:45	שחרית א'
09:19-09:17	סוף זמן ק"ש	08:30	שחרית ב'
19:35	מנחה וערבית	08:00	שחרית ע"מ
19:45-19:48	שקיעה	17:40	13:30 מנחה
20:10	ערבית	17:15	לימוד הורים וילדים
21:00	ערבית (בשקד ג')	14:00	מנחה (בבית שנון)
		17:30	מנחה ע"מ
		18:00	שיעור-הרב ארי
		20:25	צאת השבת

כרעות מלות-נסעי

הנוסע המתמיד

רשימת מסעי בני ישראל במדבר נראית פעמים רבות כמייגעת ואף מיותרת. מעבר חסר תכלית מתחנה לתחנה, פריקה ואריזה, נסיעה וחניה, מבלי שכל זה מוביל להתקדמות משמעותית או להתפתחות כלשהי בעלילה. חמורה יותר התמונה העולה מעיון במפת המסעות שהולמת טיול שנתי יותר מאשר מימוש מסודר של התקדמות אל יעד נכסף: ארץ ישראל. לא זו אף זו, הקשבה למקצב ולמנגינה מגלה שככל שהפרשה מונה תחנה נוספת ומעבר למקום חדש, כך "המקום" הפיזי שבו נמצא עם ישראל בזמן נתון מאבד את משמעותו כ"מקום"...

...אך מה שנראה כרשימת מקומות משמימה אינו כזה כלל. הפסקת החיים המסודרים הקהילתיים והשבטיים שהמסע מציע הוא מצע להתרחשות דינמית במבנים היסודיים ביותר של העם. להליכה עצמה יש גם היבט חיובי, היא ממקדת את ההולכים בחוויות משותפות, במצבים המשתנים, ברגשות ובמאורעות. המסע מעורר תהליכים פנימיים הכוללים מצוקות, חרדות, שמחות, היזכרות, התפעלות, התבוננות, חיבוי נפש, ניתוח וליבון... רק תשומת לב וזמן והשתהות יכולים לגרום להבשלה המיוחלת ולהנעה פנימית.

כשעם ישראל יוצא לדרך חדשה, הוא חייב לעבור "התבודדות" קולקטיבית, ליצור שיהוי משותף, לבודד את עצמו מתרבות, מתפיסת עולם, מסגנון חיים ומדת. המשימה שעם ישראל נדרש לה היא השלת ריטואלים, מגבלות חיצוניות שכוננו את נקודת מבטו על העולם: אמיתות יסוד שלתוכן נולד ואותן ינק...

מה שנכון ביחס לעם, נכון ביחס לכל אדם. כל אחד רואה את מה שהוא "יודע" שהוא רואה. ההצפה בשפע של ידע ותובנות גורמת לחוסר התמצאות בעולם כמות שהוא ומונעת צמיחה. מסע גורם לטלטלה וחוסר יציבות. אך, ההשתהות שבו נחוצה לכל מי שנתון בשלב של ניסיון להתגבר על מגבלותיו האנושיות... בתקופת המקובלים, גורי האר"י (ואולי עוד לפני כן, אצל חסידי אשכנז), אנו מוצאים שימוש מושכל בכלי הזה של ההליכה ושל גלות כמכשיר שנועד לסייע לאדם המאמין להשיל הבניות ותכתיבים, ליצור תשתית להתחדשות, לעבודה ולקרבת ה'. משום כך אנו מוצאים בפרשנות מקובלי צפת גישה הקוראת את הפרשה שלנו ברוח זו:

"ועל מסעות הללו רומזים המסעות בפרשה. כי דרך כלל, יש לרמוז בפרשיות הללו "מטות ומסעי" על עניין הנשמה...(השל"ה, תענית, תורה אור, קכב).

לפי פירוש זה, לא רק שהמסע עצמו הוא הזדמנות להתעלות ולהתגלות אלא שמסעות בני ישראל הם מסעותיה של הנשמה, מסעות אל המוצא, אל נקודת הראשית, לפענוח רזי הקיום היהודי. פרשנות זו עוקרת את המשמעות הראשונית של המסע מן המרחבים הגאוגרפיים אל מרחבי הנפש והופכת אותו למשל, לפוטנציאל של התקרבות וטיפוס במעלות ומידות. שמות המקומות אינם גזורים מן המציאות אלא מעולם המשמעות והרוח...

איכף טיקווינסקי, קראתי ככלל: קריאות בפרשת השפוע, צמ' 417-415.

חודש אב

אלה אזכרה...

(תשס"ה)	ג' אב – יום פטירתה של חברתנו עפרה שהם ז"ל
(תש"ע)	ז' אב- יום פטירתו של בנו עוזי צור ז"ל
(תשנ"ה)	ט"ו אב- יום פטירתה של חברתנו פוריה אבן חיים ז"ל
(תשכ"ד)	י"ז אב- יום פטירתו של יוסף פרץ ז"ל
(תשע"ד)	י"ח באב- יום פטירתה של חברתנו שפרה ניר ז"ל
(תשנ"ז)	י"ט אב- יום פטירתה של דולי טבק ז"ל
(תשנ"ה)	כ"ב אב- יום פטירתה של גוסטה גייפמן ז"ל - אמא של נילי סלנט
(תש"ח)	כ"ו אב- יום נפילתו של חברנו משה יואל ז"ל
(תשס"ב)	כ"ו אב- יום נפילתו של בנו אמתי יקותיאל הי"ד
(תש"פ)	כ"ח באב – יום פטירתו של חברנו מיכאל פרקש ז"ל

צלה חרה הבית? – לימי בין המצרים

סיפורי החורבן במסכת גיטין מקשרים בין חורבן אישי ומשפחתי לחורבן לאומי. הם שואלים על מה חרב הבית. הם אינם שואלים מי החריב את הבית.

ובשאלה טמונה הנחה חזקה: לא הרומאים הם שהחריבו את הבית, אף שידם עשתה בחורבן ובשריפה. נטייה אנושית היא לראות ב"אחר", בגורם החיצוני הזר, את שורש כל הרע. הרבה צער זעם מפנים אל הכוח הזר שחדר אל הקודש והרס. ההתמקדות באחר הרע, בהטחת אשמה בו ובתחושת חולשה וחוסר אונים מולו היא, במחשבה התלמודית, הונאה עצמית. לא שם האמת. החורבן, לדעת מספרי האגדה שבתלמוד, תמיד מצוי בתוך הבית. ואם לא ייחרב מתוכו, לא יימצא כוח שיחריב אותו מבחוץ.

אין עוצמה זרה, לא רומא ולא אישה אחרת או איש אחר, שיכולים לפרק מה שאמיתי, קרבה אנושית, כנות, לב פתוח, אהבה...

...המשותף לסיפורי הנגר והשוליה, קמצא ובר קמצא וסיפורים אחרים, הוא הפניית המבט אל תוך העיר, אל תוך הקהילה והמשפחה. המרקם האנושי הראשוני, נגיעה אחת רכה, עיניים שרואות עיניים, חמלה ורוך וקשב, וידוי ברגע אמת, בקשת עזרה וסליחה מתוך הבנה, רגעים של אינטימיות – הם שמחזיקים את החוסן האישי, המשפחתי, כמו הלאומי. וכאשר אבד – אבד.

רות קלדרון, אלפא ביתא תלמודי: אוסף פרטי תל-אביב 2014, צמ' 189.

התנצלות ותיקון טעות

עקב מידע שגוי שנמסר למערכת, פורסם בשבוע שעבר בעלון כי את הלוגו של העלון ("עלים") עיצב ברוך ניר ז"ל. ובכן, מסתבר שטעינו ואת הסמליל (=לוגו) עיצב לא אחר מאשר חברנו הנצי' (יוסף ברכהרד). אנו מתנצלים בפניו ומאחלים לו עוד שנים רבות של בריאות ויצירה.

תוצאות ההצבעה על שער העלון

בהצבעה השתתפו 120 אנשים.

67% הצביעו בעד השער בראש הגיליון. הוא השער המתנוסס גם בפתיחת עלון זה.

33% הצביעו בעד השער בגב הגיליון.

בכל בחירה אנו מוותרים על אפשרויות אחרות. אנו מודעים לכך שהיו גם הצעות אחרות, אך הפעם החלטנו להיות נאמנים להצבעה עליה הכרזנו.

אנו מודים מקרב-לב ל**מיכאל ביאליה** על התגייסותה למען העלון, ועל הטירחה הכרוכה בכך.

בע"ה, בעתיד, ניתן יהיה כמובן לשנות, לגוון, להחליף ולעצב מחדש את שער העלון.

והעיקר, ש"עלים" ימשיך לשקף את חיינו כאן, על הדבש והעוקץ שבהם, ושנקרא בו כמה שיותר הודעות משמחות ודיווחים מרחיבי לב.

מארכת העלון

שבת מהרכיט

ראש חודש מנחם-אב

יהיה ביום רביעי, א' מנחם-אב

המולד בליל שלישי כ"ט בתמוז 4:20 + 16 חלקים.

שנזכה לראות פנחמת ציון

אלופים בדפדופים – פרשת מטות-מסעי

לפני שנשאל את השאלות נחלק לכל המשתתפים ספרי תנ"ך. השאלות כולן יוצאות מפרשת השבוע ויוצרות חיבורים עם מקומות אחרים בתנ"ך. מה שצריך הוא להקשיב, לדפדף, לענות ולעמוד על הקשר בין שני המקורות. המוצאים משמעות מעניינת לחיבורים מוזמנים לשתף אותי.

1. פרשת מטות פותחת בדיני נדרים: בספר שופטים (פרק יא, ל) "וַיִּדְר... נָדַר לֵה' וַיֹּאמֶר", ובספר שמואל א (פרק א, יא) "וַתִּדְר נָדַר וַתֹּאמֶר". מיהו הנודר ומה נדר בכל סיפור?
2. מהו האירוע בפרשת מטות בו נלחמו (פרק לא פסוק ה) "שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶף חֲלוּצֵי צָבָא", ומהו האירוע בפרשת מטות בו נאמר (פרק לב פסוק כא) "וְעָבַר לְכֶם כָּל חֲלוּצֵי"?
3. בפרשת מטות (פרק לא פסוק יד) "וַיִּקְצַץ מֹשֶׁה", ובפרשת בשלח (שמות טז, כ) "וַיִּקְצַץ עֲלֵהֶם מֹשֶׁה" – על מי כעס משה בכל פעם ומדוע?

4. מיהם המכונים בפרשת מטות (פרק לא פסוק ל) "שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן ה'", ומיהם המכונים בספר יחזקאל (פרק מ, מה) "שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת"?
5. מי נתן בפרשת מטות (פרק לא פסוק נ) "אֶצְעֵדָה וְצִמִּיד טִבְעַת עֵגִיל וְכוּמָז", ומי נתן בפרשת ויקהל (שמות לה, כב) "חַח וְנָזָם וְטִבְעַת וְכוּמָז כָּל כְּלֵי זָהָב"?
6. מיהו המכונה בפרשת מטות (פרק לב פסוק יב) "הַקְנָזִי", ומיהו המכונה בפרשת לך לך (בראשית טו, יט) "הַקְנָזִי"?
7. מה התרחש בפרשת מסעי (פרק לג פסוק לח) "בַּחֲדָשׁ הַחֲמִישִׁי", ומה התרחש בספר ירמיהו (פרק א, ג) "בַּחֲדָשׁ הַחֲמִישִׁי"?
8. היכן 'על המפה' נמצא "הַר הָהָר" בתחילת פרשת מסעי (פרק לג פסוק לז), והיכן 'על המפה' נמצא "הַר הָהָר" בהמשך פרשת מסעי (פרק לד, ז-ח)?
9. "אֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן" פרשת מסעי פרק לה פסוק (ד) – מהן שש ערי המקלט? ראו בספר יהושע פרק כ (פסוקים ז-ח).
10. מי אמר למי בפרשת מסעי (פרק לו פסוק ה) "כֵּן מִטָּה בְּנֵי יוֹסֵף דְּבָרִים", ומי אמר למי בפרשת פינחס (במדבר כז, ז) "כֵּן בְּנוֹת צִלְפֻחַד דְּבָרֹת" איך זה יכול להיות?

הרבה ארי סט

בין "המלך השדה" ותפילת "הצט ששדות" –

צוד הצניין המניין שבראש השדה

אחד מחסידי הבעל שם טוב נסע לקראת יום הכיפורים למְז'יבוז', עירו של רבו, כדי להתפלל במחיצתו ביום הקדוש.

בבוקרו של ערב יום הכיפורים, לאחר שנסע כל הלילה, הגיע החסיד סמוך לעיר מְז'יבוז', במרחק פרסה מן העיר, והסוס היה עייף. עצר החסיד כדי להתפלל וכדי להניח לסוס לאכול עשב ולנוח. אחרי התפילה גברה עליו העייפות והוא אמר בלבו: "ומה בכך אם אשן שעתים, עדיין אספיק להגיע למְז'יבוז' לפני חצות היום." כשהתעורר ראה שהשעה היא כבר שעת בין השמשות וכבר נכנס יום הכיפורים, ולא יוכל להמשיך ולבוא אל העיר עד לאחר היום הקדוש.

הצטער החסיד מאוד, כי אחרי כל מאמציו וכל הדרך שעשה לא יגיע אל רבו ויהיה מוכרח להתפלל בשדה, סמוך אל העיר. וכל זאת באשמתו, בשל הטעות שעשה. כל אותו הלילה וכל היום שלמחרת צעק החסיד ובכה במר לבו ובמוצאי יום הכיפורים נסע במהירות אל העיר.

והנה, כשבא לפני הבעל שם טוב צחק ממנו הרבי, כי כך ראוי היה הדבר. צריך היה להעלות אל השמים גם את תפילת העם שבשדות, של מי שאינם באים אל בית הכנסת. בשל כך הכריחו את החסיד להיות בשדה, כדי שיעלה את התפילות שנשארו בשדה.

סיפורו של החסיד המעלה את "תפילת העם שבשדות", סיפור שתחילתו באילוץ ובצער וסופו בברכה וקבלת הטוב ממקום שלא ציפו לו, מזכיר בעיני את תולדותיו הקצרות של המניין שבראש הגבעה.

ראשיתו, כזכור לכולנו, באסון הקורונה. בזעזוע הגירוש מהיכל בית הכנסת, שתחילה לא העלינו על דעתנו שנוכל להתקרב לתפילה משמעותית בלעדיו. בחוץ? בחבורות קטנות? בפיצול הקהילה?

אבל עם התמשכות מצב החירום החלו להתגלות צדדים אחרים בתפילה במניין שבראש הגבעה. נוצרה קהילה שדברים שאינם אפשריים במרחב בית הכנסת יכולים להתקיים בה בנחת, דווקא משום שאינה בית כנסת.

מבוגרים יכולים לעשות את תפילתם בקלנועית שלהם, ולא להתקשות בכניסה וביציאה מבית הכנסת. פעוטים יכולים לשחק על מחצלת לצד המתפללים, בלי להפריע לתפילה ולהורים שלהם. קצב התפילה, זמניה וסדריה הותאמו לאופי המקום והאנשים. חוץ ללא מחיצות שגבולותיו התגמשו להכיל כל מי שרצה להצטרף אליו, ולהיות חלק מהקהילה. לכל אחד ואחת מאנשי המניין שבראש הגבעה הסיבות שלו ושלה מדוע עדיפה התפילה שבחוץ, אבל רק על עצמי לספר ידעתי.

בשנה השניה לקיום מניין הסליחות הספרדי התאהבתי בו. לפני שנים אמרה לי ציפורה בן שלום זצ"ל "לנשמה דרך משלה לדבר עם אלוקים." והנשמה שלי פרחה בנוסח המעורב של הסליחות הספרדיות במועדונית הישנה.

והיא פרחה שוב במניין של ראש הגבעה.

כי ראו אותי, נתנו לי מקום, שאלו לשלומי והקשיבו לי. כי הרגשתי שאני חלק בקהילה משמעותית. באלול נהוג לומר ש"המלך בשדה". עבורי התפילה בראש הגבעה, "תפילת העם שבשדות", היא הדרך להתקרב אליו ולקדם את כבודו.

שרית כרמל

מניין לצנין - קאותו המניין

אנו מבקשים להגיב על ההודעה של הנהלת הקהילה ומרכזת ועדת דת מן השבוע שעבר בעניין "מניין הדשא" בימים נוראים.

כאשר היינו בעיצומם של ימי הקורונה ומנייני הרחוב והדשא פרחו בכל הארץ כפטריות אחר הגשם, התרבו המאמרים בעיתונות הדתית, בעיתוני פרשת השבוע וגם בעלונונו, סביב השאלה: "בית הכנסת - לאן?" השאלה שחזרה על עצמה שוב ושוב היתה: מה ניקח עמנו מן המניינים הללו לבית הכנסת המרכזי, כאשר נשוב אליו במהרה בימינו?

הצעות רבות הוצעו, מחשבות יפות הועלו, גם בסעד הוקם צוות לבדיקת העניין, החלטות כמעט שהתקבלו, ואז...

פגה אימת המגיפה, שבנו לבית הכנסת היפה והאהוב שלנו ו... שכחנו מכל העניין!

מהר מדי חזרנו לחיק החמים והמחבק של השיגרה שכה הורגלנו בה. זו שיגרה שעבור רבים מאיתנו מבורכת ורצויה, אך עבור אחרים - כרוכה בלבטים אמיתיים. איש לא ציפה למהפכות מרעישות, אבל בהחלט קיווינו לכמה שינויים. וחשוב לציין שהביקורת שלנו אינה כלפי מוסד מסוים בקיבוץ אלא על האופן שבו הגלגלו הדברים.

נמנה מספר דוגמאות.

פתיחת בית הכנסת שלנו לאנשים בעלי קשיים שונים. מקום לאנשים הרתוקים לקלנועית, הנגשת הבמה לעלייה לתורה למתקשים בתנועה, מציאת פתרון לכבדי-שמיעה. יש פתרונות הלכתיים של מכון צומ"ת. מדוע אין הם מיושמים בבית הכנסת שלנו? הדבר זועק לשמים גם בזמן הרצאות ושיעורים, בהם חלק גדול מחברינו פשוט אינם יכולים לשמוע דבר בגלל האקוסטיקה של בית הכנסת בתוספת רעש המזגנים.

ב"מניין הדשא" שלנו היתה קבלה והכלה של כל אדם באשר הוא אדם, ללא כל בדיקה בציציות ה"דתיות" שלו. חברים מכפר-עזה הגיעו בטבעיות להתפלל עימנו. בני ובנות משק שאינם גרים בסעד ובאו לבקר את הוריהם הפכו ל"יקירי המניין". חלקם (גם נשים!) העבירו לנו שיעורי פרשת שבוע מרתקים בין קבלת שבת לתפילת ערבית. אחרים תרמו מגדנות, דגים, גלידות ומשקה חריף לקידוש לזכר אב או אם שנפטרו, או להבדיל, לכבוד שמחה משפחתית. שיבה מחוץ לארץ, החלמה לאחר ניתוח בבית החולים, עליה בדרגה בצבא או בסולם הקריירה ועוד אירועים ממין זה צוינו במפורש ובהשתתפות מלאה של המתפללים והמתפללות. רשימת המתנה נוצרה לציון בר-מצוות של בנים נכדים, מסעד ומחוצה לה.

לפתע פתאום התגלו גבאים חדשים, מסדרי כסאות וספסלים, חזנים או קוראים בתורה שבדרך כלל אין שומעים בבית הכנסת. חברים וחברות תרמו מזמנם ומכישרונם לציוד המשכן (סליחה, המניין...): תיבה לחזן, ארון קודש לספר התורה ופרוכת קטנה רקומה לו, מאווררים גדולים בקיץ, גם כד מים ענק וכוסות לנוחות המתפללים בשבתות החמות (למינימום הזה עוד לא זכינו בבית הכנסת בן ה-60 שלנו!). סידור התאורה וסככת הצל - הכל נעשה בהתנדבות, מכיסם של המתפללים וללא כל חשבון. (וכדרכו של כל מניין חדש, כידוע, לוקחים על עצמם המתפללים בו, ביוזמתם, חלק מן המימון שלו).

בזמנו כתבה חגית על החלום להפוך את בית הכנסת המרכזי למוקד לקידושים משפחתיים וקהילתיים. קיבלנו אז תגובות תמיכה רבות בעל-פה. זה מצריך השקעה לא גדולה במטבחון קטן ליד בית המדרש, ברזי-שתייה ראויים לשמם והתקנת סככת-צל מסודרת ברחבת הכניסה לבית הכנסת. עניין הקידושים קריטי בעינינו כדי לקרב את הדור הצעיר שאינו מוצא את מקומו בבית הכנסת, וגם כדי להפוך את בית הכנסת לבית - משהו משפחתי וחם, ופחות "אשכנזי" ומכופתר. גם כאן לא התקדמנו במאומה. ייתכן שהסיבה לכך היא ההתעסקות המרובה במניין ע"מ, שלא הותירה זמן ופניות נפשית לטפל בנושאים נוספים שעל סדר יומנו הדתי.

מכל הסיבות האלו ועוד רבות, אנו תומכים מאד בהמשך פעילותו של "מניין הדשא" בימים נוראים, ומקווים שהמוסדות יערתו לבקשה.

ומי ייתן ויהיו תפילותינו לרצון בכל אתר ואתר, ושנקבל זה את זה פנים אל פנים, באהבה ומתוך ראיית הטוב. ונאמר אמן.

מתניה וחגית רפף

(מאלוואט ווא'טאטא) spears : טיאלולא טאמאז טאמאז

09%09

02 : לאם גא אטאטא אטאט 6 : לאם טאט 8 : (אט טאמאלט) 11 : 2 : לוטטאט טאט 9 : טאט אטאט 5 : לאטא
מאלטאט אטאט טאטאט 4 : טאטאט טאטאט 2 : טאטאטאט טאטאט טאטאט אטאטאט 1 : טאטאטאט
טאטאטאט :

חזית אולן מספרת על אביה ז"ל שנלחם בקרב על בארות יצחק הישנה

אבא שלי, ישראל ויטקובסקי (קוטב) ז"ל היה חבר בארות יצחק כמעט מאז הקמתה.

הוא עלה לארץ בשנות העשרים והגיע ישר מן האוניה לבארות יצחק כשהחברים היו אז בהכשרה.

אבא חי חמש שנים נפלאות בקיבוץ בארות יצחק שבנגב, הוא היה חקלאי ואיש אדמה. שם התחתן עם אמי חדוה (בלור) ז"ל. חתונה ללא שמלת כלה כמובן, בחלוק ובמטפחת ראש, ביחד עם זוג נוסף שהתחתן באותו ערב. שם גם נולד אחי הבכור.

תמיד היה קיים האיום שממול (רצועת עזה, כמו היום...) כשהמצב התחמם היה לו ברור שהוא מתגייס להגנת המקום. בהיותו יקה ודייקן מאד התאים לו תפקיד האלחוטן. הוא למד לבד את תורת המורס. ישב בראש מגדל המים שכולנו מכירים, קיבל ושלח תשדורות בשפת מורס. הוא היה גם קלע מאד דייקן בתותח הגדול והכבד של בארות יצחק. יש אומרים שהתותח הזה הכריע את הקרב.

כשפרצו הקרבות אמי היתה בהריון עם אחותי. פינו את האמהות והילדים לדורות ואחר כך לתלפיות.

ביום הקרב הגדול, ח' בתמוז תש"ח, הגיעו כ-1000 חיילים מצריים וירדנים עם ארטילריה כבדה. הקומץ שנשאר הגן בגבורה על המקום. התגבורת הגיע מאוחר מדי. הם קיבלו פקודה להיכנע אך אבא שלי סירב למסור את הודעת הכניעה כדי לא לייאש את הלוחמים. אנחנו מאמינים עד היום שהיתה כאן השגחה אלוקית שהוא נותר בחיים. אבל "המחיר" היה כבד מאד. בבארות נותרו חמש אלמנות ו-12 יתומים מן הקרב, וכן נפלו גם רווקים צעירים שטרם הספיקו לחיות.

ארבע שנים לאחר שחברי בארות יצחק נאלצו לעזוב את הנקודה הם עלו לבארות יצחק של היום. אבא אמר תמיד שהכאב על מה שקרה כל כך גדול, שאי אפשר היה להעלות על הדעת לחזור לשם. כדבריו: "שנאנו כל אבן שם"!!!

גבורתם של חברי בארות יצחק הוכרה רק באיחור. את "נס הקוממיות" הם קיבלו רק בשנת תשמ"א, 33 שנים לאחר הקרב (בגלל הטענה השקרית שהיישוב "ננטש"). אי אפשר להבין את זה היום. אני זוכרת את אבא מבריק ומצחצח את "נס הקוממיות" שניצב בבית המדרש בבארות.

אבי ז"ל שהיה אוטודידקט שלט בשמונה שפות! (פולנית, גרמנית, אנגלית, ספרדית, איטלקית, יידיש, רוסית ולטינית). הוא למד שנתיים בישיבת "כרם דיבנה" והפך לימים למורה לעברית באולפן העברית (והגיוור) שפעל במשך שנים בקיבוץ. אני זוכרת, כילדה, כיצד הייתי מגישה קפה ועוגה לתלמידי האולפן שהגיעו אלינו הביתה. אבא ידע לדבר עם כל אחד בשפתו.

37 שנים לאחר מכן נישאתי למתניה והפכתי לחברת קיבוץ סעד. חזרתי לאדמה שאבא כה אהב בראשית חייו הקיבוציים, ושעליה מוכן היה למסור את נפשו. יהי זכרם של אבי ואמי מבורך, וזכותם תגן עלינו.

הודעה חשובה

בשמוע הבא לא אביה בסעד. את מקומי בצריכת הצלון ימלא ברקאי אכרתי!

המאונן יניס יפחו חואריס לצלון לכתובת הרגילה: alim@saad.org.il

ויבואו על הכרכה.

"הכל אני יכול בחופש הגדול" - פינת ההמלצות שלנו לקיץ

המלצה לטיול בן יומיים באזור הנגב

יצאנו לפני שבועיים יחד עם אחותי וגיסי (שושי ובני) לטיול בן יומיים לאזור הנגב. הטיול בנוי על אירוח במלון "צלילי מדבר" בדימונה, שאליו נחזור בהמשך.

עקב החום והלחות של סוף יוני- יולי החלטנו לטייל ביום הראשון בבאר שבע (תיכף תבינו).

פתחנו את הבוקר, כשהיה עדיין קריר למדי, בטיול רגלי בפארק נחל באר שבע. זהו פארק רחב ידיים במזרח העיר. מטופח מאד בשטחי דשא וצל רבים, גני משחקים לילדים וכולל בריכת מים גדולה ומזרקות ולידן אגם גדול ויפה. ליוותה אותנו רוח מערבית נעימה, כך שלא חשנו כלל בלחות ובחום. משם שמנו פעמנו ל"מוזיאון אנז"ק" הממוקם במערב העיר העתיקה של באר שבע. זהו מוזיאון קטן ממדים ורחב בתכנים שבו.

המוזיאון מעלה על נס את כוחות אנז"ק (אוסטרליה-ניו זילנד) במלחמת העולם הראשונה, ככוח לוחם לצד "מדינות ההסכמה" (בריטניה, צרפת, רוסיה, איטליה וארצות הברית, ונגד "מעצמות המרכז" (האימפריה העות'מאנית והכוחות הגרמנים) ששלטו אז באזור כולו. הכוח האוסטרלי-ניו זילנדי כלל כ- 400,000 לוחמים אשר הביאו אתם בדרך הים כ- 150,000 סוסים !!! סיפור הקרבות שלהם מרתק מאד ואשיר זאת להדרכה במקום.

המוזיאון ממוזג ומאד נעים. שווה מאד למבוגרים וילדים סביב גיל חטיבת הביניים ומעלה.

משם, לאחר ארוחת צהרים חלבית בבאר שבע, שמנו פעמינו דרומה לדימונה.

את "סימונה מדימונה" לא פגשנו, אבל מלון "צלילי מדבר" קיבל אותנו במאור פנים ובכיבוד קל. סיפור המלון הזה שווה כמה מילות הסבר.

המלון היה בעברו מלון דרכים זול ופשוט שאכלס בעיקר פועלים ועוברי דרכים. לפני מספר שנים רכש אותו זוג מיוחד במינו (אבי ורונית), שהחליטו להפוך את המלון למקדש לשירה העברית. המלון הוא יצירת פאר ייחודית במינה עם ריהוט, תאורה ונברשות המעניקים למקום טעם מיוחד ומושך עין. לרשות האורחים עומד גם מועדון ספא עם ג'קוזי, סאונה וכד'.

פעמיים בשבוע, בימי שלישי ושישי, מתקיים במלון ערב שירה מושקע עם זמר-מנחה, בכל פעם לכבוד יוצר אחר בתחום השירה העברית. אנחנו זכינו להנות משיריהן של רחל המשוררת ורחל שפירא. כל אחד מחדרי המלון מוקדש ליוצר אחר בתחום הזמר העברי, ובכל חדר מערכת שמע המשמיעה משיריו של אותו יוצר.

הערב נפתח, עוד לפני ארוחת ערב עשירה וטובה, בכינוס האורחים בלובי ואז נכנסים לחדר האוכל בכוס יין ושירה.

ערב השירה לאחר הארוחה נמשך עד השעה 23:00 ואז מתפזרים למנוחת הלילה.

בבוקר מקבלים ארוחת בוקר מושקעת ולאחריה מספק המלון מורה דרך הלוקח את האורחים, ברכב שלהם, לטיול בן 4-5 שעות בשבילי הנגב ולאחריו מתפזרים הביתה מרוצים ושמחים.

מומלץ לכתוב בגוגל "צלילי מדבר" ולהתרשם מהתמונות המופיעות באתר. בקיצור, שווה ומפתיע!

הוראות הגעה

פארק נחל באר שבע: לכתוב ב- Waze "חניון פארק נחל ב"ש".
 מוזאון אנז"ק: ב- Waze "מוזיאון אנז"ק ב"ש".
 מלון צלילי מדבר: ב- Waze "מלון צלילי מדבר דימונה".
 צאו לדרך והנאתכם תהיה מובטחת!

חנכה ברט

המערכת תשמח מאד לקבל המלצות נוספות לבילויים בקיץ ובחופש הגדול.

אורית שהיה פה שמח לפני שנולדת... " (יונתן אפן)

"מוסדות" בקיבוץ שהיו ואינם עוד

לכבוד יומולדת סעד ערכנו סיור במנהרת הזמן והכרנו בעלי תפקידים, מושגים ומקומות של הימים ההם.

א. "אספקה קטנה" - מספר בנימין אף:

אני ירשתי את התפקיד ממשה בן-עמי לאחר שעבדנו ביחד בלול. זה היה בשנות השישים של המאה שעברה. לא היה לנו כלבו, לא מרכולית ובוודאי שלא רכב "לקפוץ" לעיר הגדולה לרכוש דברים הביתה. פעם בשבוע היתה חלוקה של דברי סדקית לחברים, לא מצרכי מזון אלא פריטים כמו: נרות שבת וגפרורים, אבקת כביסה לכביסה ביד, סבון רחצה, שרוכים, ניר טואלט, "ליגנין" (ממחטות הנייר של פעם), אבקת "משעי" לגילוח הזקן, משחת-נעליים בכל מיני צבעים- זה היה מאד חשוב כי בכל יום שישי היה טקס צחצוח נעליים בכל משפחה, וגם בבתי הילדים בזמן מנוחת הצהריים...

כל משפחה, או בית-ילדים, היו כותבים את הזמנתם ומשאירים בשקית לבנה שעליה רקום שם החבר ומספר הכביסה שלו, כמובן גם לכל קבוצת ילדים היה מספר. אני הייתי יושב ב"ליפט" הקטן (שמול הצריף של הסנדלריה, החצרנות, חדר הספר ומפעל פולק) ומחלק את הדברים לפי ההזמנה. את השקית המלאה השארתי על המדפים בחוץ.

פעמים רבות תליתי הודעה בחוץ: "נגמרה אבקת הכביסה 'אור' לכביסה ידנית"... וכו'. סיגריות לא חילקו בחלוקה הזו, אלא ניתנו באופן חופשי (אני מתעלפת קצת לשמע הדברים...) גם נייר טואלט סופק באופן חופשי כמאמר הפתגם "לכל אחד לפי צרכיו..."

אחר כך מחסן ה"אספקה קטנה" עבר ליד המקווה ז"ל, במקום בו ניצב היום הסטודיו של אחינועם. והכי חשוב - כך הכרתי את אשתי לעתיד - באה! היא למדה באולפן של סעד ב- 1967, ובאה לסייע לי בחלוקה. ומאז אנחנו ביחד, ב"ה.

כשנפתחה המרכולית (כלבו קטן למצרכי אוכל) ואחר-כך הכלבו, בשנות השבעים, נסגר המחסן ונגמרה החלוקה...

ג. "טיפול חולי" - מספרת פנינה כר-חי:

אנחנו מדברים על שנות החמישים והשישים. לא היו אז מקררים בבתי החברים, ובוודאי שלא מטבח גדול שאפשר להכין בו ארוחה. היינו מביאים לכל חבר וחברה שהיו חולים ארוחת בוקר וארוחת צהריים הביתה. בבוקר הייתי ניגשת למרפאה, מקבלת את רשימת החולים, לפעמים הייתי מביאה להם גם תרופות. היתה לי פינה במטבח, ליד מבשלות האוכל הדיאטטי, שם היה ארון עם כל הקופסאות והסירים הקטנים שלי. הייתי מכינה גם ארוחת בוקר וגם ארוחת צהריים ומביאה לחולים.

בהתחלה הייתי הולכת ברגל עם כל הדברים. אחר כך קיבלתי קלנועית "בשותף" עם פיפקה ז"ל החצרן. (ראו **תצלום בעמוד האחרון של הגיליון**). ללכת ברגל עם כל הדברים לא היה בכלל פשוט. הבאתי אוכל גם לבחורות שהיו בשמירת הריון. נשים שילדו קיבלו נוסף לארוחות גם עוגה שאפיתי במיוחד, עוגת בננות או עוגת שוקולד. סידרתי מסביב גם ממתקים שניתן היה לקבל באופן חופשי. אני זוכרת שקיבלתי הרבה תודות על העוגות האלו.

כשילדת חזרה מבית-יולדות הייתי מסדרת את מיטתה וגם את מיטת התינוק. רבקה"ה ידידיה היתה אחראית במשך שנים רבות להביא לכל יולדת את הציוד לתינוק, גם כאשר "טיפול חולים" כבר לא היה קיים. אפילו בשבתות הייתי מביאה אוכל לחולים! אחר כך סידרו תורנית מיוחדת ל"טיפול חולים" בשבת.

תארי לך, כשהיתה מגיפת שלשולים בקיבוץ, הייתי רצה להביא לכולם צנימים מהמטבח! (עוד לא היו טוסטרים לאף אחד בבית...) לפעמים אני עצמי חליתי מרוב הריצות האלו, במיוחד כשעליתי ב"עלייה הגדולה" (מהמטבח לכיוון שיכונני הוותיקים בראש הגבעה).

אני חושבת שבאמצע שנות השבעים סיימתי לעסוק בתפקיד הזה ועברתי לעבוד במחסן-בגדים. שנהיה בריאים- כמה שיותר!

ד. "תור לתפירה" - מסיפורי אופדות המתפרות

משנות החמישים ועד שנות השמונים של המאה שעברה התקיים בסעד תור מיוחד לתפירת שמלות אצל תופרות העילית שלנו: יהודית אפשטיין תבלד"א וחנה קיני ז"ל.

אחת לארבע-חמש שנים כל חברה היתה זכאית לתפור שמלה אצל יהודית או חנה במתפרה. (אסתר רון ז"ל, [אמא של שלמה רון ותמי שרם-רון] היתה תופרת שמלות כלה לכל הכלות בסעד).

באותם ימים לא יכולנו לנסוע לקניות לעיר הגדולה וגם לא היה תקציב לקנות שמלות, לכן התפירה הביתית היתה פיתרון נפלא. כל חברה, בהגיע תורה, נסעה עם "מרכז-הקניות" לעיר הגדולה, קנתה בד לפי טעמה (בדרך כלל ברחוב נחלת בנימין בתל-אביב), וחזרה שמחה וטובת-לבב אל התופרות.

את הגזרות היו התופרות מוציאות מן הז'ורנאל "בורדה" (Burda)- בו התנוססו לתפארה תמונות של דוגמניות יפהפיות הלובשות בדיוק את השמלות בהן חפצנו. מה חבל שאנחנו לא תמיד נראינו כמו הדוגמניות הללו... כך או כך, חנה קיני ויהודית אפשטיין עשו כל מאמץ להשביע את רצוננו.

וכשהסתיימה המלאכה לבשה כל אחת מאיתנו את השמלה החדשה בהתרגשות, ובארוחת ערב של השבת נכנסה לחדר האוכל, כשכל המבטים מופנים אליה בהתפעלות! היו ימים...

כתבה מפי החפריט והחפרות: ח'ית

עניינה fe מנהלת ברו"ש

1. מינהלת ברו"ש החדשה נפגשה והחלה בהיכרות עם תחומי הפעילות של ברו"ש. אנו מתכוונים להמשיך בפגישות הללו בקצב מזורז, לגבש דרכי עבודה וחלוקת תפקידים. במידת הצורך יפורסמו הדברים לציבור.

2. מרפאה: אנחנו מבקשים להזכיר כי מזה זמן עובדת במרפאה אחות אחת, מה שמטיל עול רב על כתפיה, משום כך חשוב להקפיד על שעות קבלת הקהל כפי שמפורסם. שימו לב כי גם אם המרפאה פתוחה מחוץ לשעות הקבלה, לצוות עבודה נוספת ואין להפריע לו.

	ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי
המרפאה סגורה	אחות	8:00-9:00 13:00-17:00	8:00-12:00	טיפת חלב - אין קבלת אחות	8:00-12:00	
	מעבדה	-7:30 8:15	אין מעבדה	7:30-8:15	7:30-8:15	
	רופאה	בהזמנת תור או תור טלפוני	בהזמנת תור או תור טלפוני		בהזמנת תור או תור טלפוני	
	מזכירה	-7:30 12:00		7:30-12:00	7:30-12:00	

הקפידו להגיע לביקור אצל הרופאה עם כרטיס מגנטי.

ניתן לפנות לאחות כוננית מחוץ לשעות קבלת קהל ובסופי שבוע. הפניה לכוננית כרוכה בתשלום כפי שפורסם בעבר. העלנו בקהילנט (תחת לשונית "קבצים") רשימת מקרי חירום המצדיקים פניה לאחות כוננית.

3. מרפאת שיניים: אנו חוזרים ומזכירים כי החל מחודש אפריל ועד סוף שנת 2023 ממשיך ד"ר צביקה רוזנבלום לקבל מטופלים במרפאה, אך עלות הטיפול במלואה מוטלת על החבר (גם חברים שנמצאים באמצע טיפול). מכיוון שכאמור החברים משלמים, הזיכוי המתקבל ממכבי מועבר לתקציבם, ומופיע בחיובי/זיכויי בריאות שאתם מקבלים (זיכוי זה מתקבל עבור מי שמטופל במרפאת סעד). חברים שהפסיקו טיפול וכבר החלו לשלם עליו יזוכו על החלק שלא בוצע.

4. "מכבידנט" ו"מכבי שלי": ניתן לקבוע תור עם מרפאות מכבידנט באזורנו. סיכמנו עם מרפאת מכבידנט בנתיבות, שיקבעו תורים לאנשי סעד לימי שני עבור חברים מדור א', כך שנוכל לארגן הסעות עבורם. (יש להודיע על קביעת תור לאהרלה לוי).

על פי החלטת האסיפה כל החברים זכאים למימון התוספת עבור מנוי ל"מכבי שלי". ואולם יש תקופת אכשרה (כלומר, פרק זמן שבין תחילת תשלום על המנוי ועד שהוא נכנס לתוקפו). לגבי טיפולי שיניים מדובר בחצי שנה, כך שההנחה תינתן רק מראשית חודש אוקטובר. ההחלטות הנ"ל תקפות עד לסוף שנת 2023. ויבחנו שוב לקראת סוף השנה.

5. ליווי לנסיעות רפואיות: מידי פעם יש חברים הזקוקים לליווי לבדיקה רפואית, בנוסף להסעה לדור א'. בדרך כלל בני המשפחה ממלאים תפקיד זה, ואולם לעיתים מענה זה לא מספק מסיבות שונות. נשמח למתנדבים המוכנים לקחת על עצמם תפקיד זה מידי פעם. בברכת בריאות איתנה וקיץ נעים-

רותי לזר – כרו"ע

פנת הטרוויה / יאיר שלומי וברקאי אפרתי

נסו למצוא קשר בין השאלות לפרשות "מטות מסעי", תשובות במהופך בעלון בעמוד 7

1. איזו סיבה גרמה להנרי השמיני להפריד את הכנסייה האנגליקנית מהכנסייה הקתולית?
2. איך נקרא הסרט הראשון בסדרת סרטי מלחמת הכוכבים? (פרק מספר 4)
3. באיזה ענף ספורט עסק בצעירותו יאיר לפיד?
4. מי היו שותפיו של חנן יובל בפסטיבל הזמר והפזמון בשנת 1973 בו שרו את השיר "ליל חניה" של אלתרמן?
5. מה משותף לפנמה, לוקסמבורג, שוויץ, איי הבתולה, קפריסין (ועוד מספר מדינות)?
6. מה היה התפקיד הבכיר ביותר של עמיר פרץ בפוליטיקה?
7. במפקד בני ישראל היורדים מצרימה, לאיזה שבט היה שייך "חושים"?
8. מה היא העיר הקטנה בישראל, עם 18,681 תושבים נכון לשנת 2022? היא שוכנת צפונית להרי מואב ומול הרי הגלעד.
9. מהו הצבא הגדול ביותר בעולם במספר חייליו?
10. כמה אחוז מאוכלוסיית העולם מתגורר באסיה?

עלאת אקטואליה: מה שם הרשת החברתית החדשה שהולקה השבוע אבית "מטא" (חברת האם של פייסבוק)?

פיפקה ז"ל ביחד עם פנינה ברחי תבדל"א שותפים ב"קמייקה" ששירתה את החצרנות ואת טיפול חולים. (ראו עמ' 11)